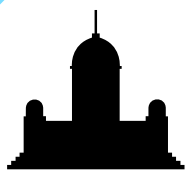

12
HeU

URBANISTIDE UUDISKIRI U12

HELSINGI ERINUMBER

SÜGIS 2012

U12 SISUKORD

TOIMETAJAVEERG

Uus U & Helsingi.

Keiti Kljavin, Kaija-Luisa Kurik

ARVUSTUS

Kas Helsingi on uus Berliin?

Teele Pehk

INTERVJUU

“Ajutine võib olla osa tulevikust, aga mis veel olulisem – ajutine on osa olevikust“

Intervjuu Hella Hernbergiga

KES ON URBANIST?

Kas ma olen urbanist?

John W. Fail

VÄLISVAATLUS

Festivalide linn. Berliini festival ja Helsingi Flow festival.

Nele Moor, Satu Niemi

ARVAMUS

Päris elu, võõras linnas. Linnaga tutvumise taktikad.

Keiti Kljavin

LINNAUIDE

Kaos, kord ja kiiver.

Kadri Koppel

ELAMISVÄÄRSUSE MÕÕDE

Kui elamisväärtus on Helsingi tegelikult?

Kristi Grišakov, Andrew Gryf Patteron, Jenni Kallionsivu

TOIMUNUD

Arukam parkimine Euroopas.

Kaur Sarv

TOIMUNUD

Oa otsingud jätkuvad. Tallinna visioonikonverentsist.

Regina Viljasaar

SÜNDMUSTE KALENDER

Toimunud/Tulemas

KOOMIKS

Tekstid linnas + loomad tänaval = Vilniuse koomiks.

Veronika Urbonaitė-Barkaskienė

LINNAFOTO

Helsingi H&M ning Flow väliselt.

Kadri Vaher

LUGEMIST

Helsingist läbi linkide ja muud lugemist.

UUS U & HELSINGI

U12 on mitut moodi uus. Juba kaua oleme mõttes mõlgutanud, et kaks aastat ja kopikaid vana uudiskiri vajab muutust – lugejasõbralikumat välimust ja laiahaardelisemat sisu. U12 on uuest unistamisest esimene katsetus veebis, ent ka käegakatsutav kui otsutat välja printida. Omaalgatusliku U **'tee-ise'** mõtteviis on õpetanud, et koostöös sünnivad lahendused. Uue kujunduse ja veebiversiooni autorid on Toompea tupiktänavas asuva kaasaegse kultuurimaja **Ptarmigani taktikud** – inimesed, kes Eesti kultuurimaastikul paistavad silma rahvusvahelise koosseisuga ja teistmoodi lähenemistega. Üks neist, strateeg John W. Fail kirjutab Us, mida tähendab tema jaoks mõiste urbanist ja kuidas on see seotud nende igapäevaga.

U on ikka soovinud olla kohaliku urbanistika hääletoru, samas oleme alati avatud ka piiriüleseks rahvusvaheliseks koostööks. Viimati võtsime ühe suurlinna põhjalikumalt ette aasta tagasi kui ilmus New Yorgi erinumber. **Seekord keskendumine naaberlinn Helsingile**, selle aasta maailma disainipealinnale.

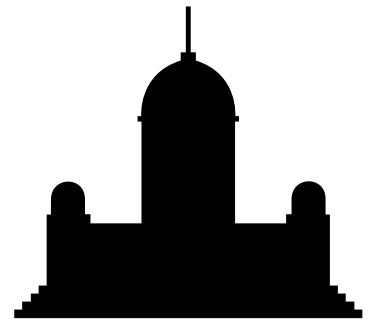
Piire ületavad enamus virtuaalselt, kuigi peab tunnistama, et muutused päriselus, päris linnaruumis võivad alguse hoopis sellest, mida lugesid ühest idealistlikust raamatust. Raamatu "Helsinki Beyond Dreams" lugemine on linnahuvilisele terapeutiline tegevus, ütleb Usse raamatu arvustuse kirjutanud Teele Pehk. Soome - sama **sombune 'päikeseriik'** meist kõigest laevasõidu kaugusel, ja Helsingi statistilised näitajad on alati eestlasi kadestama pannud. Eeskujude olemasolu on vajalik, aga võrdlemise asemel peaks pigem sildu ehitama ja koostööd tegema, et üksteiselt õppida. Ka U12 räägib Helsingist kui innovatiivsest, õnnelikust ja elamisväärselt linnast, mida ta kahtlemata on, aga esindatud on ka kriitilisemad seisukohad: mitmes tekstis mainivad kohalikud ja võõrad, et selline kõrgtasemel organiseeritus paneb linnas kiki-varvul käima ja **puudu on väikesest kaosest**. Väga inimlik. Kaose ja korra teema võtab põgusalt Helsingi, Kambodža ja Laose linnade võrdluses südameasjaks linnakorraldaja Kadri Koppel.

Isiklikke lugusid Helsingi kohta räägivad uusasukad, need, kelle silm on võrdlemisel osavam - Talsinki kaksikliinlane Kristi Grišakov, Šotimaalt pärit kunstnik Andrew Gryf Patterson ning Soome Instituudi programmijuht Jenni Kallionsivu. Lisaks tutvustame ühte märkimisväärset linna ajutist lahendust Paviljonki, vestleme liinil Helsinki-Berlin festivalikultuurist, muljetame parkimisest ning mõtleme veelkord üle, mida tähendab võõra linnaga tutvumine ja millised valikud meil selleks on. Laiahaardelisust võtame ikka sõna sõnalt.

Mis on uues vana, on **urbanisti igapäevaelul silma peal hoidmine** - jätkuvalt võid leida toimunud ja tulevase kajastusi. Muuhulgas on seekord hulgaliselt väärt viiteid edasilugemiseks Helsingi uusarendustest Tallinna visioonikonverentsi kogumikuni. Värviliseks teeb uudiskirja Vilniuses toimunud suvekooli linnakoomiks.

Head lugemist!

Südamlikult,
Keiti ja Kaija-Luisa
toimetus@linnalabor.ee

U

TOIMETUS:

Keiti Kljavin
Kaija-Luisa Kurik

TÖLKED & KEELETOIMETUS:

Kaija-Luisa Kurik
John W. Fail
Teele Pehk
Keiti Kljavin
Andra Aaloe

KUJUNDUS:

Ptarmigan

KAASTÖÖD:

Heila Hernberg,
Teele Pehk, John W. Fail,
Nele Moor, Satu Niemi,
Keiti Kljavin, Kadri
Koppel, Kristi Grišakov,
Andrew Gryf Paterson,
Jenni Kallionsivu, Kaur
Sarv, Regina Viljasaar,
Kadri Vaher, Veronika
Urbonaite-Barkauskiene.

TÄNUD:

Sander Tint, Fred Enkel,
Kerli Müürisepp, Madli
Maruste, Kaarel Paakspuu.

linnalabor

URBANISTIDE UUDISKIRJA U
ANNAB VÄLJA LINNALABOR
www.linnalabor.ee

EESTI KULTUURKAPITAL

U väljaandmist toetab
Eesti Kultuurkapital

Restoranide päev. Restoran Kuchnya Polska. Foto: Veikko Kätkönen

KAS HELSINGI ON UUS BERLIIN?

TEELE PEHK, linnaentusiast Tallinnast

Helsingi tänavail ja tühermaadel toimuv pole midagi erilist kui vaadata läänelike linnade kodanike ülestõuse või – kui soovite – individualistliku ajastu lõppu. Eriline on hoopis see, et Soome pealinna elukoha õhustikku ja füüsilist ruumi parandada üritavad algatused on koondatud raamatusse „Helsinki Beyond Dreams“ (eesti keeles võiks pealkiri olla „Unistuste Helsingi“). Raamatu autor ja toimetaja, arhitekt, disainer ja urbanist Hella Hernberg märgib eessõnas, et raamat ise on „kodanikualgatusliku ühistöö tulemus“, kuna seda koostasid ja toimetasid linnaaktivistid, kunstnikud ja teised mõtlejad.

Yle uudiste¹ kohaselt on Helsingi aktivistid toonud igameheõiguse tänavatele. Soome pealinnas toimuvad massiivsed arendused – linna laienedes juba Helsingi kesklinnaks saanud Jätkäsaari, Kalasatama, Pasila ja vana õlisadam muudetakse uuteks elu-, töö- ja kultuurikohtadeks.

Kas selline ulatuslik muutuv ruum kesklinna läheduses ajendab rohkemal määral linnaeksperimente looma ja loob pinnast uutele kultuurimanifestidele? Jah, tundub küll! Raamat käsitleb eri skaala ja mõjuga sekkumisi nagu Puna-juuri tänavafestival, *We Love Helsinki* massialgatused (näiteks linnaranna vee-sõjad) ja pargitangotamine Vallilas, vabaõhu solaarrestoranid ning kodurestoranide päevad, ekskursioonid muidu suletud paikadesse lahtiste uste (*Open House*)

1. http://yle.fi/uutiset/helsinki_on_uusi_berlini/6212783

ARVUSTUS

egiidi all ning äärelinna-aktivism Mellunkyläs. Vahepalaks räägitakse lugusid Helsingis elavate väikeärisid pidavate muulaste elust, visioneeritakse Helsinki-Tallinna kaksiklinna teemadel ja Helsingi tulevikust mittemajanduslikele väärtustele rajatud põhjamaise pealinnana.

Raamatus on keskne roll Helsingi linnavalitsuse algatusel nimega **Kalasadama Temporary**, mis võiks olla eeskujuks ka Tallinna kesklinna söötiseseivate mereäärsete arendusalade reguleeritud ajutisele kasutamisele.

See 175 hektari suurune endise kaubasadama territoorium muutub aegamööda 25 000 inimese koduks ja 8000 inimese töökohaks. Kuna Kalasadama väljaehitamine võib võtta kuni 30 aastat, on Helsingi linnavalitsus palganud koordinaatorite rühma, et meelitada Kalasadama bürokraatiavaba avalikku ruumi kunsti, kultuuriüritusi ja teisi õuealgatusi. Alates 2010. aastast, mil Kalasadama avati avalikkusele, on seal püsti pandud kõigile kunstnikele mõeldud *graffiti*-sein, viljeldud linnaaiandust, küpsetatud lageda taeva all leiba ja pitsasid, nauditud elu konteinerkohviku ümber ning saunas viheldud - kõike seda keset ehitustandrit. Lisaks on alal toimunud õiseid rattatuure, rattalõunaid, vabaõhu kinoseansse, Kalasadama festivale ja muid mittekommertslikke ettevõtmisi. Ehitustandritele ja selle ajutiste tõmbepunktide juurde pääseb mööda rattateed, mis, kulgedes mööda rannaala, läbib kogu Kalasadama poolsaart. Rattatee on jällegi hea näide lihtsatest lahendustest – vanale asfaldile on tõmmatud rohelised jooned. Teeks sama Tallinna kesklinna mereäärsega?!

Helsingi linn rahastab Kalasadama kultuurivälja sealsetelt arendajatelt korjitava lõivuga, mis on 10 eurot ruutmeetri kohta. Senini on kultuurirahastamise ühe protsendi reeglit rakendatud ka Arabianranta uuselamukvartalis, kus kunsti näeb tõesti igal sammul.

Ükskõik, kuidas toimuvat kutsuda: kas ajutisteks lahendusteks, loovaks kodanikalgatuseks või ärritavaks aktivismiks, aluspõhimõtteks on sellel kõigel linnaruumi endale nõudmine, oma elukeskkonna kujundamine, terve mõistuse rakendamine ruumi ja elu kavandamisel. Raamat **“Helsinki Beyond Dreams”** on täis näiteid, kuidas avalikku ruumi “mis oleks kui” mõtteviisi kaudu elavdada. Nii rajatakse alus „aktiivsele kodanikkonnale toetava ühiskonna

◀ Punajuuri tänavapidu.
Foto: Carl Lindberg

◀ We Love Helsinki
Jalgrattapäev.
Foto: Johannes Romppanen

▼ Vallilan Tango.
Foto: Heli Sorjonen

Kalasatama avamine. Foto: Hella Hernberg

kujunemisele ja oma elukeskkonnast huvitatud ja hooliva kodaniku² kasvami-
sele“. Kõik kõlab küll idealistlikult, ent oluline on see, et nende lugude ja
sekkumiste taga olevad inimesed **julgevad unistada** ning neid unistusi tänaval,
parkides, hoovides, mere ääres või kus tahes teoks teha. Nii teevad elanikud
linna avalikku ruumi enese omaks, Helsingi oma linnaks. Ja see omakorda
loob aluse suuremateks süsteemseteks muutusteks.

Raamatu toimetaja ja väljaandja Hella Hernberg rõhutab, et üllatusi täis ja
inspireeriva Helsingi elukeskkonna taga on leekima lõõnud „uuel astmele
viidud meie-tunne ja kodanikuentusiasim“³. Helsingil on salapärane sarm või
äkki on tõesti tegu usalduskultuuriga, nagu Hernberg arvab, sest miks muidu
töötab Soome Innovatsioonifondis, Aalto Ülikoolis, linnavalitsuses ja teistes
kohalikes ettevõtetes hulgaliselt välismaiseid eksperte, kes tahavad siin elada.
Pole siis ime, et ajakiri Monocle valis 2011. aastal Helsingi maailma kõige
elamisväärsemaks linnaks.

Ja veel – raamat töötab suurepärase linnagiidina. Helsingit külastades ei pruugi
kogeda tegevustest täidetud Kalasatamat ega saada osa Punajuuri
tänavapeost, kuid raamatu loodud jälgedes käies on elanikekeskne
Helsingi täiesti kujuteldav.

LINGID: www.pps.org/book-review-helsinki-beyond-dreams/
www.uuttahelsinki.fi/kalasataman-ymparistotaide
www.he12.fi/ksv/julkaisut/kirjat/myotatuulussa_en.pdf
AMETLIK KODULEHT - HELSINKI NEW HORIZONS: www.en.uuttahelsinki.fi/

VÄLJAANDED: www.he12.fi/ksv/julkaisut/kirjat/myotatuulussa_en.pdf;
www.uuttahelsinki.fi/sites/default/files/helsinki_esite_web.pdf

2. Santala, Timo. *The City Belongs to Us - Hernberg, H. (toim.) Helsinki Beyond Dreams*, Helsinki: Urban Dream Management, 2012, lk. 26.

3. Hernberg, Hella eessõna, *Helsinki Beyond Dreams*, Helsinki: Urban Dream Management, 2012, lk. 17

RAAMATUT SAAB TELLIDA
OTSE AUTORILT:
www.helsinki-beyond-dreams.com
VÕI OSTA KOHVIKUST SFÄÄR
TALLINNAS VÕI LAENUTADA LIN-
NALABORI RAAMATUKOGUST:
[www.librarything.com/profile/
linnalabor](http://www.librarything.com/profile/linnalabor)

“AJUTINE VÕIB OLLA OSA TULEVIKUST, KUID MIS VEEL OLULISEM – AJUTINE ON OSA OLEVIKUST.”

– intervjuu Hella Hernbergiga

Lühiealisus, ajutisus, taktikalitus on olulised märksõnad kaasaegses arhitektuuris ja planeerimises. Täenduslike ruumide loomisel, tähelepanu tõmbamisel ja tänavaruumi elavamiseks kasutatakse kultuurilisteks eesmärkideks aina enam ajutisi algatusi. Helsingi, mida on pigem peetud ülereguleeritud Põhjamaa linnaks, on täna üks rikkamaid linnu linnaaktivismi ja loominguks eksperimentide poolest avalikus ruumis. Üheks heaks näiteks on maailma disainipealinna programmi raames ehitatud ja mehitatud Paviljonki paviljon.

Paviljonki oli kõigile avatud ruum Soome arhitektuurimuseumi ja disainimuseumi õuealal, mis promos soome kaasaegset arhitektuuri ja disaini, pakkus Demose mõttekoja kureeritud kultuuriprogrammi ning uuendusliku soome kõõgi paremaid palu. Varjualuse kujundasid Aalto ülikooli puidukursuse tudengid, keda juhendas Pyry-Pekka Kantonen. Nüüd, mil paviljoni programm läbi, võime heita pilgu sellele, mis juhtus ja mis jäi alles, et tagantjärele hinnata, milline mõju on ajutistel lahendustel linnale. Kohalikku perspektiivi jagab U toimetusele raamatu “Helsinki Beyond Dreams” toimetaja, arhitekt ja disainer Hella Hernberg.

Mainin kohe alguses ära, et ma ei ole maailma disainipealinna organisatsiooni ega Paviljonki esindaja, seega ma ei saa nende eest sõna võtta, vaid väljendan oma arvamust Paviljonki ja selle kasutajate kohta. Mina ise olen maailma disainipealinna projektiga seotud kui sõltumatu ettevõtja, disainer ja linnaelanik ning oleksin oma projekti ellu viinud ka maailma disainipealinna programmita.

Kuidas paberile kirja pandud idee linnas elama hakkab?

Minu raamatus “Helsinki Beyond Dreams” esindatud **ideed ei sünni paberil** vaid pigem **inimeste omavahelises suhtluses** ja loovate inimeste **koostegutsemisel**. Lennukad ideed sünnivad kergelt, kuid elluviimine päris nii lihtne ei ole. Arvan, et tähtis on omada visiooni, olla järjekindel ja uskuda oma eesmärkidesse ning leida viise oma eesmärgini jõudmiseks, trotsides kõiki takistusi, mis teele satuvad.

Paviljonki täitis teatud lünka mitmel moel: see avas ühe parkimisplatsi potentsiaali, ning täitis selle avause tegevustega, mis poleks ehk muidu sisseseatud kohata toimunud. Leian, et programm oli väga targalt kavandatud, kombineerides väga erinevaid tegevusi (joogast ja käsitöötubadest kontsertide ja seminarideni) erinevale publikule, mistõttu loodi nagu iseenesest keskkond, kus erinevad inimesed kohtuvad ja tegutsevad. Paviljonki oli konseptsioonilt pelgalt raamistik, kuhu igaüks

INTERVJUU

sai midagi välja pakkuda, ja pakutust kujunes välja Paviljonki programm. Koha edule aitas kaasa see, et tegu oli väga kena ja hästi kujundatud rajatisega, millest sai juba **omaette vaatamisväärsus**.

Kas ajutised lahendused kujundavad tulevikku?

Ajutine võib olla osa tulevikust, kuid ma usun, et palju olulisemana on ajutine osa olevikust. Ajutised lahendused sünnivad otseses reaktsioonis olemasoleva olukorraga ja sellest tuleb nende võlu ja jõud. Ent ajutisi lahendusi saab planeerida sisse ka pikemaajalisse planeerimisprotsessi, mis teeb muidu kange süsteemi **paindlikumaks**. Samuti võib selliseid lahendusi käsitleda vahendina testimaks ja arendamiseks tulevikuideid mitte nii tõsiselt kui läbi tavapärase planeerimispraktikate, ja see omakorda sünnitab uusi võimalusi.

Mis juhtub kui programm läbi saab?

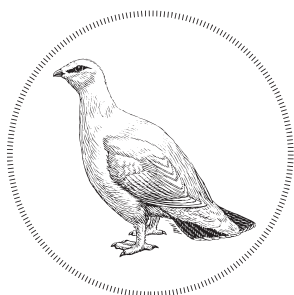
Helsingis toimub igas linnaosas midagi, Paviljonki polnud ainuke toimumis- ja kohtumispaik. Võibolla aitas maailma disainipealinn oma rikkaliku programmiga inimestel uudselt viisil **oma linna potentsiaali avastada** ja mõista seda, et nad saavad ise luua täpselt sellise linna, kus nad elada soovivad. Usun, et Paviljonki oli selleks oluline areen, kuid **aktiivse kodanikkonna** juured on palju sügavamal kui maailma disainipealinnas.

Fotod: Keiti Klijavin

VEEL PAVILIONKI KOHTA: www.issuu.com/wdchelsinki2012/docs/paviljonki/1

KES ON URBANIST? KAS MA OLEN URBANIST?

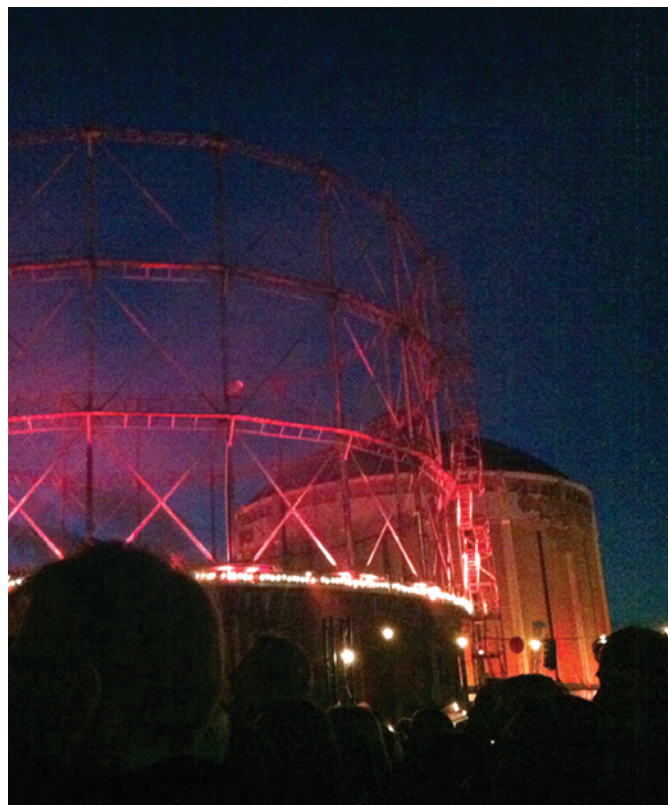
JOHN W. FAIL, *Ptarmigan*

Muidugi võin ma olla urbanist. Ma elan ja töotan linnaruumis ja kõiges, mis me **Ptarmiganis** teeme, on **linklik kesksel kohal**. Kas sellest piisab? Minu jaoks ei tähenda linn betoondžungleid, ühistransporti või kontoritöölise temposööste läbi masside. See, mida mina pean linlikuks, on hoopis neid **elemente ühendavad seosed**, mis on justkui tekina kokku õmmeldud. Võib-olla on parem kasutada sõna mitmekesisus – perspektiivide paljusus, mida liidab mingi läbiräägitud jagatud ruum.

Urbanism on poliitka ja seda igaühe tasandil. Selle olemuslikuks osaks on pidev muutumine, millega ta tõrjub mudelite ja valemite kinnistumist. Kõik see kokku moodustab millegi imelise ja **ergutava**, millegi, millega ei saa kunagi päris lõpuni kursis olla.

Minu tõlgendus urbanismist – milles pole mitte kübekestki teooriat, nii et kui tahate, teritage pealegi hambaid – ei ole seotud linnaliste vormidega. Ma ei kahtle, et maapiirkonnad või külakeskkonnad moodustavad samu võrke, mis on ehk keerulisema tihedusega ja mida on vaat et raskem üles harutada. Linn või küla on **lihtsalt üks kiht**, kartesiaanlikud koordinaadid, millele on joonistatud punktid, see, mis tegelikult on, jääb siiski oma mitmekihilisuses ajast ja ruumist väljaspoole.

Ptarmiganile, mis on ise vormi muutev projekt (kord kunst, mõnikord haridus, mõnikord aktivism), on paiknemine **põimuvate alade ja seisukohtade võrgustikus** olemuslik ja vajalik. Meid ei huvita olemasolevate subkultuuride struktuuride kinnistamine, vaid ruumi avardamine nende vahel. Kui see viib meid kokkuvõtteks kimbatusse, las viigu. Ptarmigani kõikides tegevustes on kesksel kohal **elamine** – urbanismi, kunsti, töö ja igasuguse kultuuritegevuse keskel mõistatuses elamine. Urbanism on **keel**, millel on lõpmatu hulk murdeid. See ei ole lahendus, vaid pakub küsimusi, mille kaudu saame oma maailma taasluua.

Fotod: Satu Niemi

FESTIVALIDE LINN

Berliini Festival ja Helsingi Flow Festival

NELE MOOR, *Kunstiakadeemia urbanistikatudeng*

SATU NIEMI, *Aalto ülikooli arhitektuuritudeng*

INTRO

Linn on mitmesuguste sündmuste lava, alates väikestest tänavapidustustest kuni hiiglaslike muusikafestivalideni välja. Tagahoovid, pargid, tööstushooned ja lennujaamad leiavad sageli uue kasutuse ja võib tunnetada, et festivalikultuur on saanud paljudele elustiiliks, seda eriti noorema generatsiooni hulgas. Meie, arhitekt Satu Helsingist ja urbanist Nele Tallinnast, püüame lahti mõtestada selle kultuuri mõju ja olulisust, kasutades näidetena Helsingis toimuvat Flow-festivali ning Berliini festivali ning vaadeldes nende võimet ümbritseva linnakeskkonnaga suhestuda. Mõlemad linnad on tuntud oma elava kultuurielu poolest. Mida võiksime neilt linnadelt õppida?

VESTLUS

Nele Moor (edasi **NM**): Ühest inimesest koosnevate leibkondade arv ühiskonnas kasvab ning see on oluliseks teguriks **individualistliku maailmavaate** kinnistumisel. Selle arengu valguses võime ehk väita, et festivalikultuur saaks olla tagajärg või ravi probleemi leevendamiseks just suuremates linnades, kus inimesed tunnevad nälga soojema suhtluse ja igapäevarutiinist pääsemise järele. Muusika ühendab ja pakub kogemusi mitte ainult üksikisikule, vaid toob ka **jagatud rõõmu**.

Satu Niemi (edaspidi **SN**): Jagatud rõõm tundub olevat linnas toimuvate muusikafestivalide üks olulisemaid tunnuseid. Flow-festivali külastajad on nimetanud üritust '**linnaks linnas**' ja '**külaks, mida pole olemas**'. Festival loob põgusa külakogunemise tunde, kus inimesi ühendavad sarnased huvid: muusikamaitse, stiil ja mood ja muidugi üle kõige konkreetse festivali valimine.

NM: Mingil määral võib festivali võrrelda religioosse traditsiooniga pühapäevahommikuti kirikus käia. Lisaks emotsionaalsete vajaduste rahuldamisele ning kogunemisele, et püha sõna kuulata, saadakse kogemusi ka teiste inimeste vaatlemisest ja uute kontaktide loomisest – see on **sotsiaalne mäng**.

Võib kuulda inimesi arutlemas mitte ainult selle üle, kas muusika on ühel või teisel üritusel parem, vaid ka festivali üldisest **atmosfäärist** – kindlat tüüpi sünergiast, mille määravad nii inimesed, asukoht kui ka muusika. See ei ole otseselt ja kohe tajutav, kuid võib festivali edukuses määravaks saada.

SN: See vastab tõele siis, kui festivalil õnnestub külastajates tekitada kogukonnatunne. Festival ei ole enam kontsertide sari ja suur pidu, vaid ajutine kogukond, kus inimesed üksteisega suhtestuvad. See kokkutulemise tunne võib laieneda ka linnaruumile. Hästi vastu võetud ja populaarne festival võib **kohalikele elanikele olla uhkustunde allikaks** ja ühendada naabruskondi.

NM: Ühelt poolt võib täheldada festivalide linnast välja kolimise trendi. Minnakse looduslikumasse keskkonda, metsadesse ja põldudele, eesmärgiga vähendada masse ja luua spetsiifilisem ja intiimsem õhustik. Teisalt kasvab linnas toimuvate festivalide arv ja nende sisu on üha mitmekesisem. Seega, festivalid peavad saama kaasaegsete **linlike tegevuste areeniks**. Berliini festival näiteks püüab olla lavaks **subkultuuridele**. Kui tuua välja mõned näited, siis toimub seal Art Village, mis tutvustab tänavakunsti, ning brändi-turg, mis esitleb Berliinis asuvate väikeettevõtjate loomingut.

Samal ajal kui need festivalid on lavaks kaasaegsetele linlikele liikumistele, toimub järjest suurem **kommertsialiseerumine ja kasumile orienteerumine**. Festivale kasutatakse linnamarketingis, mistõttu kaotavad üritused esialgse usutavuse subkultuuride silmis. Seda saaks ennetada **osalusprojekte** kasutades ja andes festivalikülastajale võimaluse mõjutada sündmuste kulgu.

Kuidas peaksime suhtuma disaini ja kunsti integreerimisse Flow-festivali?

SN: Flow-festival pakub filmiõhtuid ja kunstiinstallatsioone ja seda turundatakse kui loomingulist festivali. See on seotud ka festivali praeguse asukohaga: endine gaasitehas **Suvilahti** Helsingi ühe populaarseima linnaosa kõrval. Ala on linna poolt arendatud eesmärgiga, et sellest saaks **mitmekesine sündmuste areen**, mis majutaks loomingulisi produktsioonifirmasid, galeriisid, tsirkust ja mitmesuguseid mittetulundusühinguid, mainides ainult mõnesid osapooli. Kuigi endise hüljatud tööstusaala arendamine sai alguse mõned aastad enne Flow-festivali algust, on see olnud oluliseks teguriks piirkonna maine kujundamisel. Festival on samuti uute **koostööprojektide** tekkimise kohaks, näiteks selle aasta Flow tegi koostööd Euroopa arhitektuuritudentide assambleega, mis toimus Suvilahtis vaid mõned nädalad enne festivali. Muuhulgas korraldati disainikonkurss, mille tulemuseks oli uut tüüpi lava, mis festivaliks ka valmis ehitati.

VÄLISVAATLUS

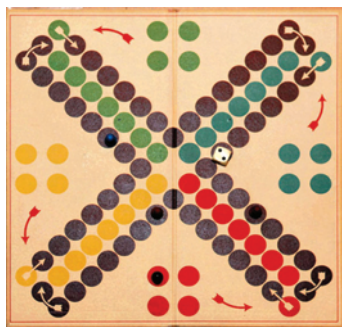
NM: Aga mida arvata paljuräägitud **festivaliseerumise** mõistest?

Kaasaegsed linnad võistlevad omavahel, suurüritusi kasutatakse vahendina raha ja investeringute püüdmiseks. Seda tehakse sageli konteksti arvestamata. On kiiduväärt, et **Berliini festival ja Flow-festival lähenevad linnamaastikule targalt**. Mõlemal on õnnestunud väärtustada endisi tööstusalasid ning infrastruktuurimaastikke. Lisaks sellele (ja muidugi ka seotult) on Berliini festivali asukohaks olev **Tempelhof**, endine lennujaam, aktiivselt kasutuses kui suurim vabaõhupark Euroopas. Ala ajaloolised kihid on pöimitud festivali. Näiteks tuleb festivalialale sisenedes läbida üsna ametliku väljanägemisega turvakontroll, kus passivad piloodid ja stjuardessid. Ürituse kujundus viitab lennujaamade ja lendamise teemale.

Korraldajad ei näe enda rolli ainult Tempelhofi tutvustajatena, nende eesmärk on võistelda festivalidega üle maailma ning tutvustada kogu linna. Festivali dimensioon ja suurus näitavad, et tegemist on pigem väliskülalisele suunatud **grandioosse vaatemänguga** kui kogunud kohaliku klubiküllastaja kaasamisega. Festivali profiili loomise taga on mitmeid tegureid, kuid olulisemad neist on korraldajad ja kogemus. Festivalid kalduvad olema rohkem kohalikud siis, kui nende areng on orgaaniline ja toimub koostöös muusikamaastiku ja -inimestega. See peab paika Flow-festivali puhul – festivali algne iseloom on säilinud, hoolimata sellest, et piletihinnad kasvavad igal aastal märkimisväärselt. Terves Berliinis toimub pidevalt nii palju, et suur festival tundub **lõputute võimaluste kokkupakitud versioonina**. Berliini subkultuuride peamine küsimus on täna, et kuhu edasi. Füüsiline ruum muutub järjest korralikumaks, steriilsemaks, gentrifitseerunumaks; subkutluurid peavad kas muutuma või kaduma. Endised ööklubide piirkonnad muutuvad vaikseteks elamurajoonideks ja turistlikeks poodlemisparadiisideks, rahvusvaheline hipster hõivab ööelu.

OUTRO

Võib oodata, et festivalid lähevad tulevikus aina suuremaks ning kommertslikumaks. Arvestades fakti, et enamik Euroopa suuri muusikafestivale kutsub igal aastal esinema samu artiste, oleks huvitav näha aga arenguid rohkem kohaliku kogukonna festivalide maastikul. Heaks näiteks on Tallinn Music Week, mis on oma festivali ära jaganud mitmete kontsertikohtade vahel üle kogu linna ja festivali programmist on näha, et korraldajad mõistavad, et alati ei pea kutsuma kohale kõigile teada rahvusvaheliselt tuntud esinejaid, et läbi lüüa. Festival võiks olla tulevikus pigem areeniks kohalikele liikumistele ning hüppelauaks uutele tulijatele, ning suurema sotsiaalse seotuse tekitamiseks kaasama programmi ka mitteprofessionaali ning küllastaja.

PÄRIS ELU VÕÕRAS LINNAS. Linnaga tutvumise taktikad

KEITI KLJAVIN, *urbanist*

Kas te mäletate oma lapsepõlvest lauamängu “Reis ümber maailma”? Mäletate kui vähe oli sellel mängul tegemist maailma või reisimisega, pigem õpetas see mäng sellist elus vajaminevat oskust nagu elementaarne **arvutamine** ja aitas kogeda **juhusliku** õnne sulnist seisundit. Lauamängu mängima kutsus aga hoopis miski muu. Võimalus reisida ümber maailma on täna tõenäolisem kui kunagi varem, külastada võõraid linnu on mõnikord sama lihtne kui täringu veeretamine. Tundmatus linnas leiavad inimesed tihti ühel või teisel viisil tee kellegi või millegi kolmanda juurde, kes või mis neid ümbruskonnas ringi juhatab. Tavaliselt nimetatakse neid inimesi **giidideks**, asju **kaartideks** ja tegevust **linnaekskursiooniks**. Kohustuslikud vaatamisväärsused, **elanikearvu kalkulatsioonid**, **juhuslik giid** ja juhuslik valik reisigiidis – kahtlemata informatiivne, aga kuhu jääb mängulisus, see miski, mis haarab?

U lugejatele ei pea selgitama linnahuvist sündivaid rõõme ja seda, et isegi kodulinnas on kohti, mille märkamiseks on vaja pingutada meelt ja turgutada arusaamist. Ekskursioon on üles ehitatud **passiivsele suhtlusele**: kuula ning vaata giidi, giid teab. Esineb hulk teistmoodi linnaga tutvumise viise, esiteks sõprade sõbrad ja nende isiklikud lood, võrgustunud vabatahtlikud, “just kui kohalik giidindus”¹, mitmed erinimelised alternatiivsust rõhutavad ekskursioonid. Kuid see, kuidas me linna representatsiooni kas ekskursiooni või muu vahendatud tegevuse kaudu tajume, on paljuski seotud **valikutega**, mida meie ense vaist **vaatamisväärsuste hindamise ja valimise protsessis** heaks peab.

Kõigil on oma kodulinnast teatud kuvand, mis on, mitte alati teadlikult ent tihti hoolikalt, **väljastpoolt tulijatele näitamiseks konstrueeritud**. Selline vaatepunkt – nimetagu seda alternatiivseks või kohalikuks – viitab kokkulepitud autentsusele, kuid jätab kõrvale **nüansid, varjuküljed, igava ja ilmetu olme**. Linnaruumis võib selliseid projektsioonijadasid meeleheitlikult kultiveerida – arhitektuuripärlid kui vabaõhu-linnamuuseumi eksponaadid, killustunud dekoratsioonid üksteise kõrval, praegused ja **tulevased fetišeeritud objektid**, mida peab nägema. Kas pole mitte tõsi, et millegipärast armastatakse pildistada arhitektuuriobjekti või linnaruumi ilma inimesteta, eraldiseisva teosena, mälestisena, hoolimata sellest, et ruumi kasutatakse, majades elatakse ja isegi kõige fotogeenisema objekti päriselu valitseb olme. Minul on selliseid fotosid palju.

1. LIKE A LOCAL GUIDE:
loe täpsemalt
www.likealocalguide.com

ARVAMUS

Kui "professionaalne kretinism" ja ihade analüüs kõrvale jätta ning otsida midagi ühesuguste ruumide jadade, **giidide päheõpitud tekstide, rikkumata mulje ja turistliku pilgu** kõrvale, leiab kaasaegses praktikas linnaga tutvumiseks mitmeid traditsioonilist linna tarbimisharjumust ümber defineerivaid võimalusi. Tagasi selle miski juurde, mis korraga haarab, aga ka õpetab.

Näiteks saab Berliinis **fototuuril**² avastada mahajäetud tehasehoonete, suletud lõbustusparkide ja endiste haiglate, kuhu ilma loata sisse marssida ei saa, saladusi. Sydneys, Barcelonas ja mitmes teises linnas **räägivad arhitektuurist arhitektid** ise³. Tuntud on ka "**lahtiste uste**"⁴ kontseptsioon, mis erinevates maailmalinnades tutvustab väljapaistvat ehituskunsti ja linnaruumi kõigile ja tasuta. Tuuride pealkirjade põhjal saab rõõmuga tõdeda, et teemade valikul on staararhitektuuri kõrvale hakatud linnaruumis tähelepanu pöörama ka **detailidele**: "lahtiste uste" egiidi all toimusid sel suvel maailma disainipealinnas Helsingis šriftituur⁵ ja telliskivituur⁶ (päriselt ka fondid ja kivid!).

Eestis on sellised lähenemised pigem erandlikud. Ettevõtluses on selgelt esindatud elamusturism, ametlikele linnaekskursioonidele vastandavad end meelelahustuslikud lõbutoolid. Selline **kohamarketing** meelitab väliskapitali, konkreetne koht oma sotsiaalsete, kultuuriliste ja füüsiliste omadustega on globaalne erisuskriteerium. Ärilinnad üle maailma kasutavad teadlikult **lisaväärtuse** loomisel regionaalset kultuurimaastiku (megaüritused, festivalid, konverentsid nn. erilises paigas). Ettevõtlusmudeli rakendamisel on olulised identiteedil põhinevad keskkonnad - näiteks vana ja väärrika kaupmehelinna nihkes ja moodne geitänav, mis näitab linnaturistile rahvusvahelisust, tolerantsi, vabameelsust, kuid siiski ka konkreetse koha erisust. Kohale peab meelitama, eriti töötajaid, kelle kultuurilised soovid seavad lati kõrgele, mistõttu omavad väiksemad linnad ning linnaregioonid **loovkapitali sõjas** kindlasti vähem vahendeid – Tallinnat on Helsingiga samadel alustel veel raske võrrelda.

Aga **Tallinna representatsioon** ja avaliku arvamuse toetatud identiteet kõneleb kontrastsest ruumist, agulist läikiva pilvelõhkuja kõrvale. Ka siin toimub linna tutvustamise vallas mitmeid põnevamaid lühiajalisi aktsioone, näiteks ettevõtmise, mis kriitiliselt ekskursiooniformaati kasutades sotsiaalset teatrit etendas⁸. Või mujal Eestis, näiteks Tartus, kus koos autoritega kõrvalisi paiku külastades raamatuesitlus välja mängiti⁹. Põnevaid linnauiteid pakuvad ka konverentside ja muude suurürituste kõrvalprogrammid ning kohalikud organisatsioonid.¹⁰

Alternatiivne pole enam ammu erutav viide, linnahuvilisi köidavad **ajutised, distsipliinide vahele jäävad**, võib-olla ka **juhuslikud ettevõtmised**. Kokkulepitud autentsus ja päheõpitud linnalugu ei tooda uut teadmist, vaid kinnistab representatsiooni võimetust anda lisaväärtust. Piirkonna ajalugu ja selle kultuur kujuneb globaalsete arengute põhjustatud kohalike muutuste allikaks¹¹. Seda on valvsad kasutama igasugused linna tutvustavad ettevõtmised, mida me ühel või teisel viisil tarbime. Tänapäeval saab päriselt ka ümber maailma reisida täringut veeretamata aga siiski **mänguliselt**. Tuleb lihtsalt teha **tarku valikuid linnaga tutvumise võimaluste hulgas**.

2. G02KNOW FOTOTUURID:
teenusega saab saksa keeles tutvuda nende kodulehel:
www.go2know.de

3. SYDNEY ARCHITECTURE WALKS:
www.sydneyarchitecture.org
BARCELONA ARCHITECTURE WALKS:
www.mielarquitectos.com/baw/

4. OPEN HOUSE WORLDWIDE:
www.openhouseworldwide.org

5. VIIDE MAAILMA DISAINI-PEALINNA PROGRAMMILE:
www.wdchelsinki2012.fi/en/program/2011-10-11/font-walk

6. VIIDE MAAILMA DISAINI-PEALINNA PROGRAMMILE:
www.openhousehelsinki.fi/2011/index_eng.html

7. VIIDE RICHARD FLORIDALE, KES SÕNASTAB LOOVA KLASSI TEORIA PEAMISE ARGUMENDI:
"Kaasaegse linna arengu fundamentaalsem osa on kreatiivne kogukond, mille taga peituvad faktorid, miks mõned linnad on taolise keskkonna moodustamisel loovamad ja järelilikult edukamad, kui teised."
Cities and the Creative Class, Florida, R. (2003)

8. N099 LAVASTUS
"TALLINN - MEIE LINN"
no99.ee/lavastused.php?nid=55

9. Ekskursioon Tartu kõrvalistesse paikadesse ning kogumiku "MITTE - TARTU" esitlus. www.kirjandusfestival.tartu.ee/mitte-tartu-linnaretked

10. LINNALABOR:
www.linnalabor.ee/tegevus/70
ARHITEKTUURIKESKUS:
www.arhitektuurikeskus.ee/ekskursioonid/arhitektuuri-tuurid

11. Urry, John. (1995). *Reinterpreting local culture - Consuming places*, London: Routledge, lk. 152.

Foto: Grete Siimut

KAOS, KORD JA KIIVER

KADRI KOPPEL, Tallinna Ülikooli linnakorralduse magister

Kevadel reisisin Kagu-Aasias – täpsemalt **Kambodžas** ja **Laoses** – kus autoga ei saanud vist kordagi sõidetud, küll aga *tuk-tuki*, rolleri, ratta ja *jumboga*¹. Juunis viisid töökohustused mind mitmeks päevaks **Helsingisse**, kuhu otsustasin oma kahe rattalise sõbra kaasa võtta.

Võiks arvata, et pöörastest ja reeglipäratutest Kagu-Aasia linnadest ning põhjamaiselt turvalisest Helsingist saadud **liikumiskogemused** on kardinaalselt erinevad. Ometi ühendab neid vastandlikke linnalisi korraldusi sarnane voolavus ja rõõm liikumisest.

Liiklusmärke Kambodža ja Laose linnades naljalt ei kohta. Isegi kui need teepoolest mõnel tänavanurgal ripuvad, siis mingit määravat tähendust need ei oma. Reeglina kehtib Kagu-Aasia linnatänavatel tugevama õigus: **kui sul on džiiip, siis on sul peatee**. Ent edevad ja suured autod on nendes riikides siiski võrdluses muu liikleva inimmassiga vähemuses (kuigi kui sul juba auto on, siis tõenäoliselt suur). Kõik ülejäanud – jalgsi, ratta, rolleri, *tuk-tukiga* liiklejad – kulgevad sujuvalt üksteise eest, tagant ja kõrvalt, moodustades omamoodi **orgaanilise põimingu**. Kui on vaja vasakpöört teha, siis ei tähenda see ristmiku äärde seismajäämist ja ootamist, et kummaltki poolt kedagi ei tuleks – taolist hetke lihtsalt ei saabu! –, vaid rahulikult tänava vastassuunavööndisse kaldumist ning ristuva tänava vastassuunda keeramist. Kui peaks sobiv hetk tekkima, saab „õigele“ teepoolele suunduda.

1. *Tuk-tuki* vaste laoses

LINNAUIDE

Helsingis, millest on viimase paari aastaga saanud tõeline jalgrattaparadiis, on kõik organiseeritud, **läbi mõeldud ja reeglipärane**. Kui rattatee katkeb ja jätkub teisel pool tänavat, on selle kohta selge märk koos õigesse kohta suunava noolega. Näikse nagu igal rattateega kohtuval reguleeritud ristmikul on ratturitele eraldi valgusfoor ning selgelt on tähistatud ka ala, kus rattur peatuma peab, et anda teed ristmikku ületavale jalakäijale.

Lisaks imekaunitele mereäärsetele promenaadidele ja harilikele tänavaäärsetele jalgrattaradadele on Helsingis hiljuti avatud ka n-ö **ratta kiirtee**, mis viib mööda endist raudteetammi läänesadamast otse Kiasma pargini. Kui Kagu-Aasia liiklusvoog kulgeb omasoodu, siis Põhja-Euroopa linnas on kõikidele liiklemisviisidele loodud võrdsed, mugavad ja turvalised lahendused.

Poliitiline kord, elatustase, sotsiaalne kihistumine, elamisviisid ja kultuur on kahes võrreldavas ühiskonnas totaalselt erinevad – ometi tundsin end liiklejana Kagu-Aasia linnades ja Helsingis turvalisemalt kui Tallinnas. **Metsiku ja reeglipäratu liiklemise** poole püüdlemine ei ole ilmselt lahendus, mida üks haritud ja terve mõistusega täiskasvanu Tallinnale või teistele Eesti linnadele võiks soovitada. Küll aga kasvas minus veendumus, et mida rohkem on reegleid ja seadusi, seda vähem peab inimene oma peaga otsuseid tegema ning kaob tervemõistulik lähenemine, teiste inimeste märkamine ja nendega arvestamine. Näib, et meil **Eestis ollakse nn ülemineku-limbos**: looduse poolt määratud elust oleme sajanditega välja kasvanud ning kehtestanud nii liikluses kui ka ühiskonnas laiemalt konkreetseid ja tsiviliseeritud riigile omased reeglid. Teatav inimlikkus on selles protsessis aga kaduma läinud. Kehtivad ühiskondlikud hoiakud kajastuvad selgelt nii linnaruumi kasutamises kui ka inimeste liikumises.

Kolm suve tagasi, kui mu hommikujooksu teinud sõber liiklusõnnetuses surma sai, ostsin endale **rattakiivri** ja naljalt ei sõida ma sellela enam ühtegi otsa. Arvestades, et elan Nõmmel ning sõidan linna mööda Pärnu maanteele joonitud jalgrattarada (et mitte öelda riba), mille laiutab kord buss, teinekord pargib mõni auto või laseb mõni veok enne möödaskõitu „julgestava“ signaali, on tegu **ellujäämissoovist** tuleneva otsusega. Aasias ma rattaga liigeldes kiivrit ei kandnud, Helsingis ka mitte. Selleks polnud lihtsalt vajadust.

Ometi tahaksin tulevikus kogeda suuremat **usaldust** oma kodulinna ja kaasliiklejate vastu, et taaskogeda seda vabastavat tunnet tuules lehvivatest juustest, kui hommikul rattaga tööle sõidan. Mõistagi võtavad hoiakulised muutused sallivama ja avatuma ühiskonna suunas aega ning, nagu eelnevalt viidatud, on liikumiskultuur vaid üks ühiskonna üldisemat suhtumist kajastav näitaja. Vajadus muudatuste järele on Eestis ja Tallinnas olemas, samamoodi nagu esineb juba uuenduslikke algatusi, mis aitavad kaasmaalasi ja -linlasi austavat keskkonda kujundada.

Näiteks üks tore liikumist lahtimõtestav lahendus, mis esindab elujaatavat hoiakut, on interaktiivne kaart ideaalsest pealinnast *Tallinn Bicycle Week*'i kodulehel www.tallinnbicycleweek.ee.

▲ *Läbimurde graniidist seinu on mõeldud kasutada ka näitusepinnana.*

▲ *Lisaks jalg- ja rattateele leiab läbimurdeid ka mänguväljakuid nii noortele kui täiskasvanutele*
Fotod: Kadri Koppel

KUI ELAMISVÄÄRNE ON HELSINGI TEGELIKULT?

U pöördus mujalt tulnud, kuid siiski päris helsinglaste poole ja palus nende arvamust muutuva kodulinna kohta. Uusasuka perspektiiv on muutuste hindamisel tihtipeale kontekstikeskem ja teravam. Loe ja imesta!

KRISTI GRIŠAKOV, Helsingi-Tallinna kaksiklinlane aastast 2006

Ükski linn pole oma kodanike vaatenurgast valmis, ükskõik, kui elamisväärsena see linn kvantitatiivsete standardite järgi paistab. Alati on probleeme hullumeelse bürokraatia, ala- või ülereguleeritusega, elukalliduse ning mõistliku hinnaga eluruumide kättesaadavusega. Minu jaoks on elamisväärne linn koht, kus saan oma **energia suunata elamisele** (töö ja hobid), kus mind ümbritsev linnakeskkond ja sellega ühenduses olevad teenused toetavad, mitte ei takista elamist. Selle definitsiooni kohaselt on Helsingi elamisväärne koht. Helsingit võib võrrelda täiskasvanuga, kes on edukas, viisakas ja kohusetundlik, toetab oma perekonda, peab au sees teatud traditsioone ja omab kindlaid (ja vahel jäiku) põhimõtteid, naudib kultuuri, hindab lihtsat ja kohalikku disaini. Siiski ei pea see kõik tähendama, et saunas ei või alasti käia ning end vahel purju juua. Kodanikuna võib end sellise isiku najale toetudes turvaliselt tunda. Need iseloomuomadused paljastavad Helsingi iga tahu, kuigi vahel paistavad need nii loomulikena, et võivad tähelepanuta jääda. **Hea linnaplaneerimine on nagu eriefektid filmides** – kui hästi tehtud, on need peaaegu märkamatud. Selles kontekstis on Helsingi hea kaskadöör ja arvutigeenius – ühistransport käib kella pealt, inimesed on abivalmid ja ei trügi järjekorras vahele, avalik ruum on hubane ja pakub suurt hulka erinevaid tegevusi kõigile vanuserühmadele. Linn ise, hoolimata valginnastumisest, moodustab ühendatud teede, radade võrgustiku, mis soosib kõiki liikumisviise. Kuigi mõned planeerimise aspektid on kõrgelt reguleeritud, julgustatakse avaliku ruumi kasutamist erinevatel otstarvetel (mängimiseks, piknikuteks ja murul lamamiseks). Üldiselt on Helsingi mugav oma kodanike jaoks, mitte vastupidi.

Valitiia, üks Helsingi vähestest säilinud puitlinnaosadest

Otaniemi ürikooliühinnaku pop-up skulptuur. Autori fotod.

ANDREW GRYF PATERSON, kunstnik-kultuurikorraldaja, iseseisev uurija

Loode-Euroopast tulnud **immigrandina** ja olles üles kasvanud **Šotimaal** on mul umbes kümneaastane kogemus elust Suurbritannia post-industriaalsetes linnades. Helsingisse kolisin 2003. aasta alguses **uusasukana**: tulin, et õppida, ja jäin siia kunstniku, teaduri, kultuuritöötaja ja võrgustajana. Võrreldes Helsingit mulle tuttavate linnakeskkondadega, paistab Helsingi olevat linn, kus asjad arenevad, on rohkem organiseeritud ja efektiivsemad. Helsingi on oma suuruse kohta väga aktiivne ja kultuurisõbralik linn ning samas ka turvaline ja stabiilne. Mitmeid aastaid on Helsingi mu professionaalseks 'baasiks' Balti mere idaregioonis, olen linnas elamise kogemust kogunud kahel viisil. Neist lähemalt allpool.

Happinguone. Autori fotod.

ELAMISVÄÄRSUSE MÕÖDE

Varajastel aastatel vallalise kutina ühetoalises korteris südalinna serval asuvas trendikas **Punavuoris** elades teadsin, et see on hea asukoht, kuid soovisin vahel, et linn ei oleks nii stabiilne ja efektiivne, vaid juhuslikum ja mängulisem. Samal ajal reisisin palju ja paikseks jäämiseks polnud mul võimalusi. 2005. aastal sattus mu teele hämmastav kultuuriline kasvuhuone - Happihuone Töölnlahtis, Euroopa kultuuripealinna esimene ehitis aastast 2000, mis avas mu silmad rohujuuretasandi ökoloogiliste subkultuuride maailmas. Siiski domineerisid minu linnakogemuses sagedased reisid Riiga, Berliini, Londonisse, Glasgowsse.

Hiljem, üleminekuaastal, viibisin pikalt Barcelonas, Istanbulis, Chicagos, New Yorgis, mis andsid mulle võrdlusmaterjali ning uusi ideid kultuurilise gentrifitseerumise ja vastu-aktivismi, linnaaianduse ja autonoomsete kultuurikeskuste vallas. Tagantjäreli mõeldes käisin otsimas nähtusi, mida soovisin leida ka Helsingist. Naastes oma Helsingi elu teise etappi aastal 2007, kolisin perekondlikku situatsiooni **Kannelmäki** eeslinna. Samal ajal lammutati linna-planeerijate käsul Happihuone. Kuid järgmisel suvel algatas MTÜ Dodo linnaaianduse projekti teistes kohtades ja ma jälgisin huviga, kuidas asjad edasi arenevad.

Viis aastat hiljem elan ma jätkuvalt Põhja-Helsingi eeslinnas, kuid pisut kaugemal - **Malminkartanos**. Hindan teistsuguseid väärtusi linnas: mul on naabrid, keda tunnen, tagaaed ja sotsiaalsed suhted, aiamaa kruntil lähedal ja väike laps. Siiski soovin, et eeslinnad oleks pisut vähem stabiilsed, et tänaval tekiks inimeste vahel nähtav energia: iseorganiseeruv sotsiaalne, kultuuriline kogukonnakeskus, kus oleks võimalik kohata teisi. Kohvik oleks tore. Paljude majade tänaväärsed korrused on kas juuksurid/ilusalongid või väikesed insener-ettevõtjate kontorid. Loomulikult soovin midagi elavamalt. Kus oleksin ilma internetita?

Nüüd, olles Helsingi kultuurimaastiku ja rohujuuretasandil toimuvasse rohkem sisse elanud, olen viimase paari aasta jooksul jälginud linna loominguenergia tõusu näiteks Kallios, Vallilas ja ajutises Kalasatamas. Need ettevõtmised on aga pisut kaugel kohast, kus elame, õhtust sööme ja magame. Mõtisklen, kui kaua võtab aega, et **alternatiivsed** ja maailma disainipealinna (või kultuuri-) **võnked** ka **Helsingi eeslinna raputavad**.

Elanike hulka kuuluvad vanem generatsioon ja keskklass, segamini noorte paaride ja perekondadega, kes on siia kolinud suurema elamispinna pärast või ehk vaikust otsides. Soomlased elavad minusuguste Lääne-Euroopa immigrantide, kodumaale naasnud karjalaste, lähedal asuvate eestlaste ja venelaste, kaugelt reisinud somaallaste ning afgaanide ja teiste rahvuste keskel. Multikultuurse ja mitmerahvuselise aura loovad inimesed, keda näen ja kuulen oma kortermajas ja naabruskonnas, kõndimas kohaliku raudteejaama suunas või sealt eemale. Kuidas ja millal võiks see eeslinna kogukond üksteist tundma õppida? Kuidas kohtuvad vanemate ja nooremate kogukonnaaktivistide energiad? Kas selleks saab restoranipäev või koristuspäev või mõni muu loominguiliselt leiutatud ettevõtmine? Ootan põnevusega ühist ruumi, kus me kõik koos võiksime teed või kohvi juua, küpsetada, nokitseda, kuulata ja üksteiselt õppida, parandada ja eksperimenteerida, pidades silmas ennustatavat ebastabiilset tulevikku. Viimasel aastal olen teinud selles suunas väikesi samme, unistades väga kohalikest, rohujuuretasandil tekkinud kunstnike-residentsist oma kodukohas.

Punavuori

Happihuone

Kannelmäki

Malminkartano

Malminkartano

Malminkartano

JENNI KALLIONSIVU, Soome Instituudi programmijuht

IMina olen soomlane, kelle **suhe Helsingiga on tugevalt Tallinnaga seotud**. Olen oma sünnimaa pealinnas hakanud rohkem aega veetma alles peale Eestisse tööle asumist. Helsingi oleks kui minu praeguse kodulinna Tallinna põhjapoolne linnaosa. **Väga kallid**, aga ikkagi. Kuigi mul pole statistikat, arvan, et keskmine tallinlane käib Helsingis palju tihedamini kui keskmine Põhja-Soome elanik. Kui ma Tampere (mis pole siin sugugi näide Soome põhjaosast) Tallinnasse kolisin, rõõmustasid Helsingi sõbrad, et minu juurde saab nüüd nii odavalt sõita. Laevapilet on ju palju odavam kui rongipilet vähem kui paarisaja kilomeetri kaugusel paiknevasse Tampere.

Võiks siis jätkata sellest, kuidas Soome lõuna- ja Eesti põhjapoolsed alad on lõimumas ühiseks kultuuri- ja majandusruumiks. Ja üks sellest ole räägitud ka. **Aga mis keeles me siis omi ühiseid kultuuri- ja majandusaju ajame?** Inglise keeles? Ilmselt on see paljudele inimestele hea ja suupärane lahendus. Inglise keel on ju tänapäeval *lingua franca*, mille oskust eeldatakse pea igas ametis. Aga kui naabritega suhtlemist on juba rohkem, võib tekkida tunne, et on natuke kummaline suhelda keeles, mis pole kummalegi osapoolele oma. Ja suhtlemist on tekkinud juba vägagi palju. Tallinna vanalinna tänavatel kuuleb hooajati ju enam soome kui eesti keelt. Ja Helsingi südalinna on poode, kus räägitakse peamiselt eesti keeles. Suurte linnade tegelikkus on alati mitmekeelne ja tihedat liiklust Helsingi ja Tallinna vahel on kuulda.

Sellises olukorras saab mitme keele oskamine üha tähtsamaks. Ma ei mõtle situatsiooni, kus soomlane eeldab igalt eestlaselt soome keele oskust. Vanema põlvkonna esindajatelt kuuleb, et selliseid situatsioone on olnud ja et ootustele on ka põhjust antud. Teistpidist olukorda ei ole mõtet otsida. Igaüks ei pea naabrite keelt oskama, kui selleks pole vajadust või huvi. Aga loodan, et meil on tulevikus võimalus vajaduse või tahtmise korral teineteise keelt õppida. Kõigele muule lisaks aitab mitmekeelne elu ennetada dementsust!

Foto: Mikko Kallionstivu

ARUKAM PARKIMINE EUROOPAS

KAUR SARV, linnalaborant (linnalabor.ee)

Kas selline igapäevane asi nagu parkimine saab olla innovatiivne ja nutikas? Tavaliselt arvatakse, et parkimiseks ei ole rohkem vaja kui vaid tühja platsi või tänavaserva. Pane sinna üles mõned P-tähega märgid ning lepingukirjedused ja hakka aga raha koguma! Praeguseks on Eesti oma **mobiilparkimise** lahendustega arvatavasti saavutanud parkimises tehnoloogiliselt kõrgeima taseme, kuid alati jääb kestma igavene küsimus – miks meil ei ole piisavalt kohti kõigile sõidukitele kogu linnas. Kas igale autole peab olema kindlustatud parkimiskoht?

20. septembril tutvustati **Helsingis** toimunud **Euroopa parkimisliidu (EPA)** seminaril¹ uusimaid Euroopa linnade parkimiskorraldamise lahendusi. Esiteks oli üritusel huvitav märgata, et parkimiskorralduses on palju nii avaliku kui ka erasektori organisatsioone, keda kohapeal täiendasid **teadlased** ülikoolidest. Viimaste töö eesmärk on parkimise tõhustamine kaasaegsete tehnoloogiliste lahendustega. Kõige huvitavamad näited tulidki ülikoolidest ja praktikutelt – alates programmist, mis GIS-kaartide ja aerofotode abil leidis **Tel Avivi** linnas tühjad ja kasutamata parkimiskohad², ja lõpetades **Portugalis** hiljuti kasutusele võetud “pehmete” parkimiskorraldus meetmetega³, kus esmalt valesti parkinud juhte vaid hoiatatakse, kuid mitmekordsete rikkumiste korral antakse menetlemine linnaametnikelt üle politseile

Mitmed linnavalitsused on parkimist korraldades mõistnud, et ei ole võimalik keskenduda vaid **autojuhtidelt raha korjamisele**. Pigem on parkimisest saanud üks **linnaelanike liikuvuse korraldamise tööriistadest**, mille abil jagatakse tänavaruumi autode ja inimeste vahel. Hea näide parkimispoliitika muutmisest oli Belgias, kus Genti linnavalitsus tahtis pealetungivate parkimisplatside eest populaarseid tänavakohvikuid ja jalakäijaid kaitsta. Belglased ühendasid linna transpordi-, liiklusjärelvalve ja parkimiskorralduse ametid, mis võimaldab nüüd vaadelda ja lahendada liikuvusprobleeme üle-linnaliste meetmetega. Genti linnavalitsus keskendus lisaks seni kasutatud autode, ühistranspordi ja jalgrattaliikluse korraldamisele ka erinevate liikumisviiside paremale kommunikatsioonile ja maakasutuse reguleerimisele⁴. Tänu transporditegevuste ühise liikuvusameti loomisele on Gent teeninud linnaelarvesse igal aastal hinnanguliselt 1,6 miljonit lisaeurot.

Eesti osalejate jaoks olid kõige huvitavamad arvatavasti **Helsingi** linna parkimiskorralduse näited, sest nende varasemad probleemid on meie tänased. **Juha Hietanen** Helsingi linna planeerimisosakonnast rääkis, et parkimispoliitika eesmärk on luua “piisavalt parkimiskohti kõigile elanikele, kuid mitte liiga palju”. Selle saavutamiseks on seatud maksimaalsed piirid töökohtade juures parkimisele, et inimesed kasutaksid tööle sõitmiseks rohkem ühistransporti. Soomlased on mõistnud, et hea ühistransporditeenus vähendab vajadust uute parkimiskohtade ehitamiseks ja seeläbi on ka korterite hinnad odavamad. Lisaks plaanib Helsingi linnavalitsus tulevikus arendada uudset süsteemi, mis informeeriks elanikke vabadest parkimiskohtadest ja vähendaks seeläbi parkimiskoha otsimiseks kuluvat vaeva. Kuidas ja millal see teostatakse, jäi esialgu täpsustamata. **Tallinna** linnavalitsuse esindaja **Liivar Luts** tutvustas Euroopa kolleegidele parkimise hetkeolukorda meie pealinnas. Ta rääkis kahest võimalusest pealinna parkimisprobleemide lahendamiseks. Esiteks peab linnavalitsus

1. SEMINARI ETTEKANDEID SAAB LUGEDA SIIT:
www.polisnetwork.eu/public-events/115/61/Second-Joint-EPA-Polis-Parking-Workshop

2. VAATA LISA:
Itzhak Benenson,
Tel Aviv, Iisrael:
www.geosimlab.tau.ac.il

3. VAATA LISA:
Joao Caetano Dias,
Lissabon, Portugal:
www.polisnetwork.eu/uploads/ModuleXtender/PublicEvents/115/EPA_Polis_Helsinki2012_Dias_EMPARK.pdf

4. VAATA LISA:
www.polisnetwork.eu/uploads/ModuleXtender/PublicEvents/115/EPA_Polis_Helsinki2012_Gheldof_Gent.pdf

TOIMUNUD

karmistama lammutatud majade asemele rajatud parkimisplatside nõudeid, sest hetkel ei vasta need keskkonnanõuetele. Teiseks väljendas härra Luts lootust, et 2013. aasta jaanuarist Tallinnas rakendatav tasuta ühistransport vähendab linnaelanike vajadust sõita kesklinna autoga.

Kokkuvõttes selgus seminarilt, et parkimine moodustab **linnade jaoks olulise tähtsusega sissetulekuallika**. Seetõttu käsitlesid Euroopa parkimisliidu esindajad publiku ettepanekuid parkimiskohtade vähendamise osas väga ettevaatlikult, mis tõi välja kõige olulisema teguri praeguste parkimispoliitikate juures – linnades parkivate autode hulka ei ole sageli võimalik vähendada, enne kui ei ole leitud **alternatiivseid allikaid parkimistulu asendamiseks**.

AUTOR OSALES
PARKIMISSEMINARIL EESTI
KULTUURKAPITALI TOETUSEL.

OA OTSINGUD JÄTKUVAD. TALLINNA VISIOONIKONVERENTSIST

REGINA VILJASAAR, *linnalaborant (linnalabor.ee)*

Konverentsist

Ühe esimese Tallinna visioonikonverentsi „Sünergiline Tallinn“ üheaegne visioonitus ja suurushullustus andsid alust kriitilisele artiklile „Miks nii vähe uba?“¹. Seekordne, järjekorras kümnes konverents oli pühendatud Mustamäele ning algas Toomas Vitsuti hoogsa teadaandega, et linnavalitsuse huvi on ise radikaalne muutus. Järgnev oli – ilma ironiata – peaaegu sama hea.

Mustamäest

Mustamäe rahvastik on Tallinna vanim², kindlamalt kui üheski teises linnaosas on siin oodata rahvastiku vähenemist lähiajal enam kui 10%. Eakate hulk ning samuti fakt, et siinsed paneelilamud (kõik 103) on Eesti vanimad, põhjendab kartust eesootavast getostumisest³. Samas on 45% elanikest oma asumi patrioodid ning suuri muudatusi ei soovi⁴. Paraku pole enamikku neist aga 50 aasta pärast Mustamäel elamas.

Visioonist

Juttu oli laias laastus järgmistest lähenemistest: uuendada linnaosa kas komplekselt või maja maja kaupa, lammutada ja täiesti uuel viisil üles ehitada või olemasolevat renoveerida. Jõulisemalt jäi kõlrama, et odavam on kogu linnaosa terviklik renoveerimine, milleks on vaja riigi rahalist ja juriidilist abi. Aga mis saab siis, kui uuendamist vajaval objektil on üle 7000 omaniku⁵, kellest pooled ei soovi rahu rikkumist? Kuidas tahavad elada inimesed viiekümne aasta pärast? Või õieti, kuidas nad peavad elama, juhul kui tulevased euroregulatsioonid näevad ette, et maja peab ise tootma nii vajamineva energia kui ka toidu? Ja kus on nende töökohad? Milliseid võimalusi pakub Tallinna Tehnikaülikooli lähedus? Viimasest haaras sissejuhatavas sõnavõtus kinni vaid Hardo Aasmäe, mainides võimalust laiendada TTÜ ülikoolilinnak elamualale, mis võiks ometi olla üks peamiseid jõude linnaosa elustamiseks. Konverentsiga tehti seekord tänuväärne töö eri lahenduste kaardistamisel, kuid nii Mustamäe kui ka teiste sarnaste linnaosade käsitlemisel on tegu vaid „hea algusega“. Arvestades, et Eesti elamufondist üle poole ehk ligi 400 000 eluruumi on pärit ajavahemikust 1960-1990⁶, võib kindel olla, et radikaalsed muutused seisavad igal juhul ees. Mis rollis me neis osaleme, on praegu veel ebaselge.

1. ARTIKKEL

“Miks nii vähe uba?”
Tallinna Visioonikonverentsist
Laura Uibopuu, Regina
Viljasaar, Lilia del Rio,
Eesti Ekspress 21.12.2006.

2. *Geomedia, Tallinna rahvastikuprognosis 2011-2030, 2011. RAHVASTIKUPROGNOOSI LEIAD U VEEBIST.*

3. *Jõesaar, Tuuli, Magalara-joone ootab ees must tulevik, Eesti Päevaleht* 28.11.2011

4. *Heidmets, Mati, Valmisolek muutusteks. Mustamäe korteriomanike uuring 2012. Konverentsikogumikus, lk 39.*

5. *Mustamäel on üle 7300 korteri, neist lõviosa kuu- lub eraomanikele. Ja siin pole arvesse võetud, et paljudel korteritel on mitu omanikku.*

6. *Toompark, Tõnu, Elamispiindade kvaliteet käib alla, Delfi* 25.06.2012

VAATA LISAKS VISIOONIKONVERENTSIS KOGUMIKKU „Elu mägedel-50 aastat hiljem“, U12 veebist

TOIMUNUD / TULEMAS

21. - 30. september 2012

► Näitus "Linnad kõigile – Helsingi"

Väljapanekul demonstreeriti *Design for All* lahendusi ja näiteid projektidest üle kogu Euroopa, mis näitavad, kuidas kaasava disaini põhimõttel ja strateegilise disainimõtlemise abil on võimalik inimestele, ettevõtetele ja riiklikele haldusorganitele uusi väärtusi luua.

Näituse kohta loe Maria Puki arvustust "Pilguheit paremasse igapäevaellu" 5.10.2012 ilmunud Sirbist.

<http://www.disainioo.ee/et/sisu/citiesforal5.html>

► 4. oktoober

AVATUD LOENG: Renee Puusepp / SliderStudio

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteaduskonna avatud loengute sari. LHV panga väike saal (Tartu mnt 2).

<http://www.reneepuusepp.com/>

12. oktoober

► Marc Augé avalik loeng "Kohad ja mitte-kohad"

Tallinna Ülikoolis. Klassika talletamiseks on soovitatav endale soetada prantsuse antropoloogi Tallinna Ülikooli Kirjastuse poolt välja antud eesti keelde tõlgitud samanimeline raamat.

16. oktoober

► Tallinna Visioonikonverents "Elu mägedel - 50 aastat hiljem!"

Loe Regina Viljasaare kokkuvõtet.

18. oktoober - 3. november

► Eesti Arhitektide Liidu 1. kuraatorinäitus LASN

Eesti Arhitektide Liidu aastanäitus tegeles sel aastal probleemiga, mida arhitektid võivad silma pilgutamata lugeda enda omaks - kuidas lunastada Lasnamäe. 9 arhitektide meeskonda olid loonud 9 erinevat maketti, mis tegelesid Lasnamäe keskkonna puudulike aspektidega – avaliku ruumi puudujääk, lõpetamata projektid. Kuraatori poolt oli ette antud vaid nõue tegeleda Lasnamäega "kvartali" tasemel.

18. oktoober

► AVATUD LOENG: Ena Lloret Kristensen / ETH Zürich

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteaduskonna avatud loengute sari. LHV panga saal (Tartu mnt 2).

► 1. novembrist 2012 hakkas kehtima Tallinnas uus ehitusmäärus

<http://www.tallinn.ee/est/ehitus/Tallinna-uus-ehitusmaarus>

1. november

► AVATUD LOENG: Johan Peter Paludan / Copenhagen Institute for Futures Studies

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteaduskonna avatud loengute sari. LHV panga saal (Tartu mnt 2).

<http://www.cifs.dk/>

SÜNDMUSTE KALENDER

2. november

► **Linnaretk "Linnahinged" Tallinna Siselinna kalmistul**

Linnalabori linnaretkede sari alustas kaamosele kohaselt mõnevõrra süngel teemal. Tallinna Siselinna kalmistu on üks pealinna suurimaid rohealaseid, kuid sealjuures ka üsna omanäoline muuseum ja memoriaal. Retke juhtisid arhitekt Reedik Poopuu ja inimgeograaf Taavi Pae. Järgmiste retkede osas hoia silma peal sotsiaalmeedial ja jälgi Linnaretki veebis.

8. november

► **Seminar "Kohtumine kokkupõrkel"**

Tartu Loomemajanduskeskus. Tõesti, kuidas jõuda anonüümses turvalisuses konflikti asemel kontaktini? Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna noorsootööstuse poolt kokku kutsutud sotsioloogid, linnakorraldajad, noorsootöötajad ja mitmed teised noortega töötavad eksperdid ning loomulikult noored ise arutlesid selle ja paljude teiste sama tähtsate küsimuste üle. Loodame, et seminarist sündisid ideed ja võimalused, mis räägivad kaasa noorte initsiatiivile avalikus ruumis.

9.-23. november

► **Näitus "Moodne rehemaja. Arhailise ruumi uuestisünd"**

Eesti Arhitektuurimuuseum. Eesti Vabaõhumuuseumi korraldatud näitus valmis koostöös Eesti Arhitektide Liidu ja Eesti Arhitektuurimuuseumiga ning tõstatab olulise küsimuse – kuidas muutunud kombed ja tavad, elustandardid ja -stiilid kohandada rehemaja kui sajanditevanuse hoonetüübiga?

Näitusele valiti 11 taastatud rehemaja ja viis rekonstrueerimisprojekti, mille käigus on arhitektid mänginud läbi kõik nüüdisaja-inimesele vajalikud mugavused ja elutingimused, hoides samas talle ajalooliselt väärtuslikku. Lisaks sellele esitati seitse moodsat eramuprojekti, mis läbi nüüdisaegse arhitektuurikeele viitavad rehemajale kui arhetüübile, märkamatu, ent kindlate niitidega meie ruumilise alateadvuse külge traageldatud sümbolile.

Kuraator: Karen Jagodin (Eesti Arhitektuurimuuseum).

14. november

► **Välkloeng "Puhtad pinnad ja eneseimetlus"**

Arhitekt Reedik Poopuul on käed jalad viimasel ajal tööd täis. Tallinnas Lindakivi kultuurikeskuse suures saalis toimus järjekorras XXXII välkloeng. Seekord räägiti eetiliste ja esteetiliste väärtuste konfliktist arhitektuuris.

14.-15. november

► **Planeerimine kahes liidus. Eesti Planeerijate Ühing 10**

Eesti Planeerijate Ühingu (EPÜ) pidas Viljandis juubelikonverentsi. Täpsemalt loe Planeerijate Ühingu kodulehelt: www.planeerijad.ee

15. november

► **AVATUD LOENG: Michael Weinstock / Architectural Association School of Architecture**

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteadkonna avatud loengute sari. LHV panga saal (Tartu mnt 2).

www.emtech.aaschool.ac.uk

19. - 20. november

► **Linnalabor Berliinis: Eesti: Uus maailm – kultuuriline aktivism ja linnaarengud Tallinnas**

Saksamaa Roheliste Heinrich Bölli sihtasutus kutsust Linnalabori Berliini pidama loengut aktivismist ja linna arengust Tallinnas. Lisaks Linnalaborile kõneles Mikko Fritze 2011. aasta Euroopa kultuuripealinnast ja linastus Jaak Kilmi ning

SÜNDMUSTE KALENDER

Jaan Tootseni film (kes ka ise kohal olid) "Uus Maailm". Leia Youtube'st seminari video märksõnaga „Stadtentwicklung in Tallinn!“. Linnalabori liikmed kohtusid Raumlaboriga, Think Berliniga, Stadt Neudenkeni ning teise linnast mõtlevate organisatsioonidega.

20. november

► **Arutelu "Linnapoliitika uued ideed Euroopas"**

Anne Querrien, Toomas Tammis ja Marek Tamm. Tallinna Ülikool.
Anne Querrien on prantsuse sotsioloog ja urbanist, kes osales 1968. aasta maikuu revolutsioonilistel sündmustel juhtides 22. märtsi liikumist. Ta osaleb Chimères'i ja Multitudes'i toimetuste töös. Anne Querrien käsitleb teemasid nagu linna ja sotsiaalelamu poliitika ja kool kui „vabastamist“ nõudev ruum.

29. november

► **AVATUD LOENG: Bolle Tham ja Martin Videgård - Tham & Videgård Arkitekter**

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteadkonna avatud loengute sari. LHV panga saal (Tartu mnt. 2).

www.tvark.se

18. detsember

► **AVATUD LOENG: Orkan Telhan - MIT / UPenn**

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteadkonna avatud loengute sari. EKA arhitektuuriteaduskond Pikk tn 20, 3. korrus.

www.orkantelhan.info

20. detsember

► **Apokalüps**

Energia Avastuskeskuses (Põhja pst 29, Tallinn). Eesti Arhitektide Liidu, Sisearhitektide Liidu, Maastikuarhitektide Liidu, Planeerijate Liidu ja Linnalabori ühendatud seminar ja pidu. Seminar algab kell 18.00 ja pidu 20.00.

PILETID EELMÜÜGIST: TUDENGID/PENSIONÄRID 5 EUR, TEISED 10 EUR,
KOHAPEAL KÕIGILE 15 EUR

Alates 17. jaanuarist 2013

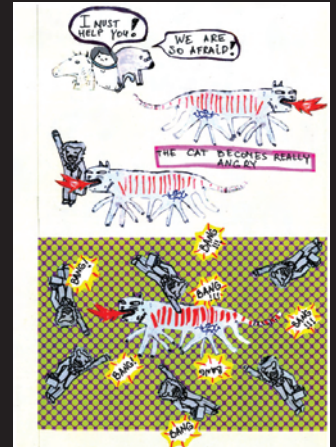
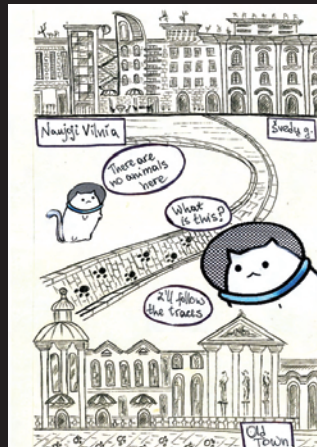
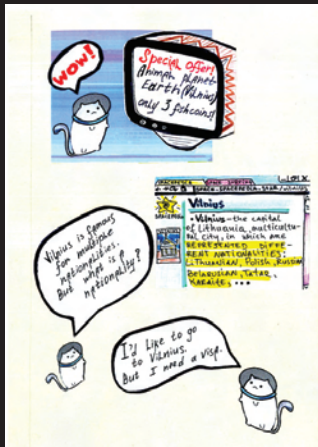
► **(Eba)seaduslikud esteetikad Ptarmiganis**

Liikudes seadusliku ja ebaseadusliku piiride vahel on töötoa eesmärgiks pigem tõstatada küsimusi, kui anda vastused. (Eba)seaduslik esteetika otsib tõe teist külge. Näiteks, kas norme ja etiketti võib ignoreerida? Kas piraat-raadio ülekanded on pigem otlikud või ohutud? Miks ma peaksin Photoshopi ostma, kui võin selle ka tasuta alla laadida? Ja kus on piir kunsti ja hariduse vahel?

Koostöös kunstnik Mindaugas Gapseviciusega esitleb Ptarmigan jaanuarist märtsini kestvat tegevustesarja, mis keskendub (Eba)seadusliku esteetika teemale. See teemadering keskendub sisule ja tööriistadele, mis ei ole tavalisele kunstnikule igapäevased. Uurime vastutust ja võimalusi: püüame avastada (eba) seaduslike tegevus- ja esteetikavorme.

Rohkem töötoast, sisust ja registreerimisest:

www.ptarmigan.ee

TEKSTID LINNAS + LOOMAD TÄNAVAL = VILNIUSE KOOMIKS

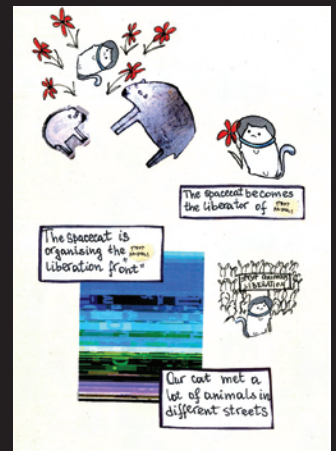
VERONIKA URBONAITĒ-BARKAUSKIENĒ, Vilniuse ülikooli sotsioloogiadoktorant

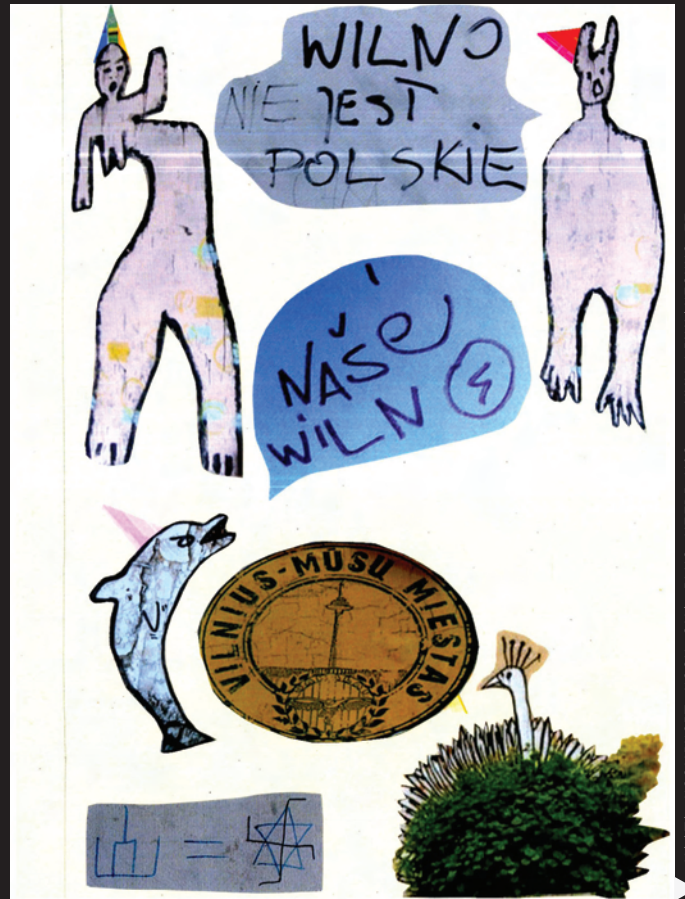
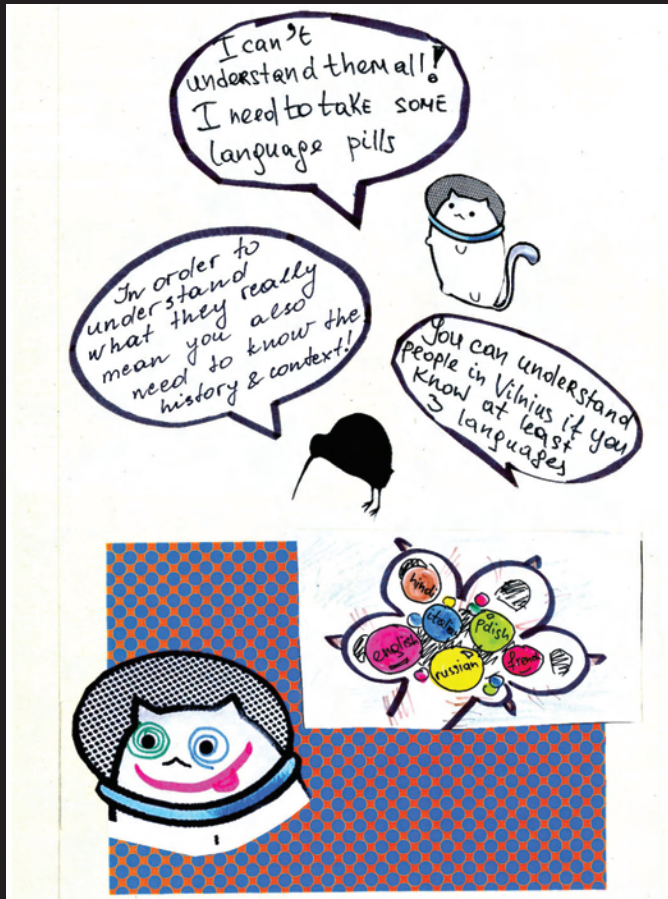
Idee luua linnakoomiks, mis koosneks tekstidest ja Vilniuse tänavakunstist, sündis augustis toimunud suvekoolis “Linn. Keel. Identiteet”, mille organiseeris Euroopa humanitaarülikool (EHU – Valgevene ülikool eksilis alates 2005. aastast). Meie rahvusvahelisse töögruppi “Linnatekstid” kuulus kaheksa sotsioloogi, kunstiajaloolast ja disainerit: Alla Marchenko Ukrainast, Kristóf Nagy Ungarist, Ieva Vaičiulytė Leedust, Vera Kavaleuskaya, Vera Zalutskaya, Darya Vasiura, Kate Varfolomeeva Valgevenest ja mina, Veronika Urbonaitė-Barkauskienė Vilniusest.

Meid inspireeris kohavaim, tänavapoesia... Ja need fantastilised loomad, keda Vilniuse linnaruumis kohtasime. Veetsime mitu päeva erinevates linnaosades jalutades, pildistasime tänavakunsti ja püüdsime mõista tegelasi, värve, meeleolusid ja teemasid, mis Vilniuse linnamaastikus domineerisid. Peale välitöid jagasime omavahel mõtteid ja vestlesime kaua selliste küsimuste üle, nagu miks on Vilniuse vanalinnas nii palju grafitit või miks erineb tänavakunst töölistkvartalis Naujininkai niivõrd palju uues eramajade äärelinnas leiduvast tänavakunstist, kus grafiti on peaaegu olematu nähtus. Kõige olulisem küsimus oli, milline on see narratiiv, mis nendelt illegaalsetelt piltidelt ja kirjadelt Vilniuse tänaval vastu vaatab. Peale mitmeid tunde arutlemist, vaidlemist, joonistamist, lõikumist ja kleepimist arendasime me välja karakterid ja loo või täpsemini muinasloo ja terve hullumeelse koomiksi. Koomiks kõneleb Vilniuse multietnilisest vaimust ja tänavaloomade seiklustest – kosmosekass ja tema parim sõber kiivi Vytautas, suur uss Ivan ja teised, kes sõdisid suure seinakoristajast lõviga ja tähistasid Vilniuse mitmekesisust.

Peale sellist interdistsiplinaarset linnaantropoloogia kogemust, millele liita visuaalne etnograafia ja kollektiivne lookirjutamine ning koomiksi disain (mis oli, kui aus olla, üheaegselt nii väsitav kui ka põnev), usun ma endiselt, et iga linn, millel on rikkalik ajalugu ja seinad täis tekste ja tegelasi, väärib oma linnakoomiksit. Võib vaid oodata, milline linn on järgmine.

VAATA KOOMIKSIT KOGU OMA ILUS VEEBI-U12-s: WWW.LINNAKESKUS.EE

HELSINGIS H&M-I NING FLOW VÄLISELT

KADRI VAHER, linnaplaneerija

Linna graniidikaljud ja põõsaalused vallutanud jäneseid, põhjamaiselt stiilsed elektrijaamad, soomlaste koerte- ja loodusearmastus, lõpuni planeeritud ja teostatud elamurajoonid, külmad talved, lõputud rattateed, rohealadega vahelduv linnaruum – midagi on selles Helsingi linnas.

Urbanisti ja ida-eurooplasena pean ma ikka ja jälle sinna saama.

HELSINGI – MERELE AVANEV LINN

KAS SUL ON SUUR VÕI VÄIKE KOER?

LINNAFOTO

STILLIPUHAS ELEKTRIJAM

ÄÄRAKASUTATUD TÄNAV

LINNAFOTO

HOONETEGA VAHELOUVA GRANIIDIKALJUD

ÜKS HELSINGI ELAMISVIISIDEST

HELSINGIST LÄBI LINKIDE. JA MUUD LUGEMIST

Dünaamiline Helsingi – Uued linnaarenduse projektid

www.hel2.fi/taske/julkaisut/2009/Helsinki_esite_expo_low.pdf

Tailwind (Pärituul)– Helsingi horisont 2030

Helsingi Linnaplaneerimise amet, 2010

Näitus tutvustas Helsingi endistele sadamaaladele planeeritud (Länsisatama, Kalasatama ja Kruunuvuorenranta) tulevikku. Muutust sai jälgida võrreldes suuri aerofotosid tänasest Helsingi linnast tulevikku kujutavate lühifilmide ja väikses mõõtmes mudelititega. Kogumikku saab lugeda siit:

www.hel2.fi/ksv/julkaisut/kirjat/myotatuulessa_en.pdf

Helsinki Beyond Dreams

Helsinki Beyond Dreams (Unistuste Helsingi) on raamat linna-kultuurist, mis muudab tulevikku. Loe U12st Teele Pehki ülevaadet! www.helsinkibeyonddreams.com

Ehitusjärgus Helsingi

Helsingi linna kodulehekülj linnarenduste kohta.

www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview

Elamuehitus Helsingis (Helsinki, 2008)

www.hel2.fi/taske/julkaisut/2008/High_quality_housing.pdf

Helsingi linna Majanduse- ja Planeermise Keskus

Keskus tegeleb planeerimise, arenduse administreerimise, IT-teenuste koordineerimise, finantside, siseaudite, kohaarenduste, elamuprogrammide ja tööstusepoliitika planeerimise ja samuti on ka seotud poliitiliste otsuste ettevalmistamisega. Sisuliselt on keskus linna juhtkonna üldine täidesaatev organ ettevalmistuste ja monitooringute alal. Helsingi linna strateegiatega aastateks 2009-2012 saab tutvuda siin: www.hel.fi/hki/Taske/en

Finlandiapuisto

Finlandia park on tuleviku Helsingi aktiivne süda. Erinevate rohealade ja väljakute kõrval hõlmab Finlandiapuisto ka uut Muusika Keskust, Finlandia halli ja kontserdimaja, Rahvuslikku ooperit, Linnamuuseumi ja Kiasmat.

www.finlandiapuisto.fi/pages/en/front-page.php

Helsingi Naabruskonna/Asumite projekt 2012-2015

Projektiperioodi teema on "Lahe kultuur ja haridus"

www.lahioprojekti.hel.fi/en

LINNAARENDUSE PROJEKTID:

www.uuttahelsinki.fi/sites/default/files/helsingin_aluerakentamiskohteet_-_englanti_-_2011-09-22.jpg

Jätkasaari

ÜLEVAADE: www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview/areas/6/jatkasaari

ÜLEVAADE 2: www.en.uuttahelsinki.fi/areas/6/jatkasaari

VOLDIK: www.hel2.fi/ksv/julkaisut/esitteet/esite_2009-13_EN.pdf

KAART: www.uuttahelsinki.fi/sites/default/files/jatkasaari_a4opaste_v9_en_0.jpg

L02N0 ehk ökoloogiline linnaelamine. Jätkasaaris arendamisel ja väljaehitamisel olev projekt: www.sitra.fi/en/low2no

JÄTKÄSAARE TEABEKESKUS HUUTOKONTTORI:

www.uuttahelsinki.fi/jatkasaari/info

Kalasatama

ÜLEVAADE: www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview/areas/1/kalasatama

VOLDIK: www.uuttahelsinki.fi/sites/default/files/kalasatama_esite_eng_lowres.pdf; VOLDIK 2: www.hel2.fi/ksv/julkaisut/esitteet/kalasatama_esite_en.pdf

KALASATAMA TEMPORARY BLOGI: www.kalasatama.blogspot.com

URBAN DREAM MANAGEMENT: www.urbandreammanagement.com

Pasila

ÜLEVAADE: www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview/areas/3/pasila

ÜLEVAADE 2: www.en.uuttahelsinki.fi/areas/3/pasila

VOLDIK (KESKI-PASILA): www.hel2.fi/ksv/julkaisut/esitteet/pasila_keski-pasila_en.pdf

HARTWALL AREENA: www.hartwall-areena.com/en

Kruunuvuorenranta

ÜLEVAADE: www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview/areas/139/kruunuvuorenranta

ÜLEVAADE 2: www.en.uuttahelsinki.fi/areas/139/kruunuvuorenranta

KRUUNUSILLAT SILLAKUJUNDUSE KONKURSS: www.kruunusillat.fi

Viikki

ÜLEVAADE: www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview/areas/156/viikki

ÜLEVAADE 2: www.en.uuttahelsinki.fi/areas/156/viikki

ECO-VIIKKI: www.hel2.fi/taske/julkaisut/2009/eco-viikki_en_net.pdf

VIIKKI TEADUSPARK JA LATOKARTANO GIID: www.hel2.fi/ksv/julkaisut/esitteet/esite_2010-8_en.pdf

Myllypuro

ÜLEVAADE: www.en.uuttahelsinki.fi/sections/2/overview/areas/183/myllypuro

MYLLYPURO MEEDIARAAMATUKOGU: www.wdchelsinki2012.fi/en/program/2011-12-30/myllypuro-media-library

LISAKS:**Maailma disainipealinn Helsingi 2012**

www.wdchelsinki2012.fi/en

PROGRAMMI KOKKUVÕTE: www.issuu.com/wdchelsinki2012/docs/programme_summary/1

LINNAPLANEERIMISE SÜNDMUSED, NÄITUSED, PROJEKTID:

www.wdchelsinki2012.fi/en/tags/kaupunkisuunnittelu

LINNAKULTUURI SÜNDMUSED, NÄITUSED, PROJEKTID:

www.wdchelsinki2012.fi/en/tags/kaupunkikulttuuri

Helsinki 200

Juubeliaasta tähistamine. www.helsinki200.fi/en/node/573/open-city-opportunities-improving-lives-city-residents

PROGRAMM: www.helsinki200.fi/en/programme

TALSINKIST TALLINNA MEREÄÄRENI:**Helsingi-Tallinn transpordi- ja planeerimise stsenaariumid**

KNOWLEDGE PLATFORM: www.talsinki.net

Helsingi-Tallinn otsustus-toetuste süsteemi

kokkuvõtte visand: www.dev.tamme.lv

Ettevõtluse mõju Helsingi ja Tallinna vahelisele liikumisele

Tallinna Linnakantselei, BDA Consulting OÜ (Tallinn – Helsingi 2012). Uuringu eesmärk oli analüüsida ettevõtluse mõju Helsingi ja Tallinna vahelisele inimeste ja kaupade liikumisele. Uuringu tulemusi kasutatakse koos teiste liikumisuuringute tulemustega Helsingi ja Tallinna transpordi ja linnaregiooni planeerimise stsenaariumide koostamisel.

www.uuringud.tallinnlv.ee/document.aspx?id=11313

Tallinna linna avamine merele – Analüütilised ja planeerimise instrumendid

Damiano Cerrone, Eesti Kunstiakadeemia magistritöö, juhendajad Panu Lehtovuori ja Daniele Giovannini, retsensent Anssi Joutsiniemi (Tallinn, 2012)

www.issuu.com/damiano.c/docs/tallinn_opening_to_the_seaside

Margit Mutso. Hoovid inimestele, tänavad elama, majad korda!

Sirp 2.11.2012. Ülevaade Reedik Poopuu kureeritud näitusest LASN Arhitektuurigaleriis.

Tallinna Linnavalitsuse uue hoone kavandamisest lähtuv mereäärse lähiala kujunemine ja sellega seotud kasutajagruppide hinnangud ja hoiakud

Uurimistö käsitleb Tallinna mereäärse ala arendamisele suunatud erinevate kasutajagruppide ootusi seoses linna uue administratiivhoone projekteerimise ja ehitamisega. Tallinna Linna-planeerimise Amet, Tallinna Tehnikaülikooli avaliku sektori majanduse instituut, linna- ja eluasemesotsioloogia uurimisgrupp (Tallinn 2012). www.tallinn.ee/est/ehitus/g8312s61549

Andreas Wagner. Järgmine kord Lasnamäel

LASN-näituse arvustus – väärt lugemist ja kaasamõtlemist!

www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=16516%3Ajaergmine-kord-lasnamaeel&catid=20%3AArhititektuur&Itemid=25&issue=3418

Kaasava planeerimise juhend

U teatab, et valminud on kaasava planeerimise juhendite juhend, mille eesmärk on endiselt muuta ruumilise planeerimise korraldamine kiiremaks ja ladusamaks kõigi osapoolte jaoks. Juhendi abil saavad nii omavalitsused kui ka kodanikuühendused teavet, kuidas omalt poolt sellele eesmärgile kaasa aidata – materjalist leiab nii tänase planeerimisalase õigusruumi kaasmisvõimalusi, aga samuti parimaid praktikaid ning kaasageest kaasamisteooriast tuletatud kasulikke tööriistu.

www.karlova.ee/files/kaasava_planeerimise_juhend.pdf

Hipodroomi planeeringu kohtuotsus!

6. novembril otsustas halduskohus mitte rahuldada Telliskivi Seltsi ja teiste kodanikeühenduste kaebust tühistada Paldiski mnt 50 (hipodroomi) detailplaneeringu kehtivus. Ühtlasi tühistas kohus esialgse õiguskaitsese, mis tähendab, et arendus ja ehitamine võib hipodroomi alal edasi minna. 46-leheküljeline kohtuotsus on loetav Paldiski mnt 50 planeeringu alalehel:

www.telliskiviselts.info/cmtls/1/482/article/483

Maros Krivy. Tehasest kultuuritehaseni – Hüljatud tööstusalade transformatsioon kui sotsiaal-ruumiline protsess (sotsiaalne ja avalik poliitika)

Eesti urbanistika õppetooli juhataja Maros Krivy doktoritöö. Väitekirj analüüsib endiste tööstusalade teisenemist kui vaieldavat linna ümberkujunemise sotsiaal-ruumilist protsessi ja uurib kuidas kultuurist saab selles protsessis planeerimise instrument. Väitekirj vaatleb sotsiaalseid praktikaid, mis on mõjutanud protsessi ja peamiseid endiste tööstusalade tegevusi, konflikte ja ettekujutust.

www.helda.helsinki.fi/handle/10138/37174The_thesis

Cities of Tomorrow: Challenges, Visions, Ways Onward

Homsete linnade tulevikust Euroopa Komisjoni väljandes.

www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/citiesoftomorrow/citiesoftomorrow_final.pdf

Tanel Veenre. Nõukogude ruumipärand väärrib värsket pilku

Eesti Päevaleht. 20.11.2012

www.epl.ee/news/kultuur/noukogude-ruumiparand-vaarib-varsket-pilku.d?id=65287734

U on hea meel tutvustada uut urbanistika blogi

Avalik linnahuvide teabesalv!

www.urban-studies.eu

Vii oma võsuke arhitektuuri huvikooli!

TUNNIPLAANI SAAB JÄLGI SIIT:

www.arhitektuurikool.ee

